

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. c)

Istorie

Varianta 6

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „Po prebratí moci Ceaușescu bol rozhodnutý zájsť vo vzd'alovaní sa od Moskvy oveľa ďalej než jeho predchodca. Od prvej návštevy v Moskve (1965), na prekvapenie hostiteľov [...], Ceaușescu žiadal prinavrátene pokladu odvezeného do Moskvy v 1916-1917 [...].

Individualizácia Rumunska (Romániei) v rámci sovietskeho bloku sa prejavila ešte výraznejšie v roku 1967 vďaka dvom krokom, ktoré ho umiestnili do centra medzinárodnej pozornosti. Prvým bolo odmietnutie podriaďiť sa zákazu Moskvy – nasledovaný ostatnými krajinami Varšavskej dohody – prerušiť diplomatické vzťahy s Izraelom následkom [...] «Šesťdňovej vojny» z júna 1967. Druhým bolo uznanie SRN [Spolková republika Nemecko] a návšteva Willyho Brandta, v tom čase vicekancelára a ministra zahraničných vecí v Rumunsku, pokým krajiny podriadené Sovietskemu zväzu uznávali len NDR [Nemeckú demokratickú republiku]. [...] Menej výrazné, ale takisto významné boli pokroky, ktoré nastali v rumunsko-amerických vzťahoch. Pokým bývalý viceprezident SŠA, Richard Nixon, bol prijatý v Moskve s ostentatívnym nezájumom, lebo bol pokladaný za exponenta antisovietizmu, Ceaușescu ho prijal v Bukurešti (București) so všetkými poctami [...].”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

B. „Konfrontovaní s prísnymi opatreniami austerity, ktoré zaviedol Ceaușescu, aby splatil zahraničný dlh Rumunska, mnohí Rumuni si začali klásť otázku, či je autonómia hodná obetí. Otázka sa vyskytovala čoraz častejšie po tom, čo sa Michail Gorbačov v marci 1985 stal lídrom strany. Počas Gorbačovovej návštevy, v máji 1987, sa udial závažný 180 stupňový posun vo vnímaní Sovietskeho zväzu a jeho vzťahov s režimom v Bukurešti zo strany Rumunov. [...] V jednom z prejavov vysielaných v priamom prenose, počas svojej návštevy v Bukurešti, 26. mája 1987, Gorbačov predstavil Rumunom svoje koncepty - «perestrojka» a «glasnosť»^{*} - a týmto kritizoval implicitne Ceaușescov odpor voči reforme. V júli 1988 entuziasmus pre reformu bolo možné vidieť v radoch, ktoré sa vytvorili pred sovietskou agenciou «Aeroflot» v Bukurešti, do ktorej Bukurešťania mohli vstupovať po piatich naraz, nie aby si kúpili letenky, ale aby dostali zdarma výtlaky rumunskej verzie správy sovietskeho lídra na XIX. konferencii komunistickej strany Sovietskeho zväzu [...]. Ceaușescu opätovne vyjadril svoj záväzok voči rigidnému centralizovanému plánovaniu hospodárstva a v prejave prednesenom 14. decembra 1987 [...], zdôraznil, že trhové mechanizmy sú nekompatibilné s komunistickou spoločnosťou.”

^{*} perestrojka-reštrukturalizácia; glasnosť - transparentia

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, S.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte vojenskú-politickú alianciu uvedenú v zdroji **A**. **2 body**
2. Upresnite za pomoci zdroja **B** informáciu vzťahujúcu sa na udalosť z roka 1987. **2 body**
3. Uveďte politického vodcu a historický priestor, na ktorý sa vzťahuje tak zdroj **A**, ako i zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, v ktorom sa tvrdí, že Rumuni prejavujú entuziasmus voči reforme. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **A** a spresnite, úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Uveďte ďalšie dve politické praktiky, ktoré používal totalitný režim v povojnovom Rumunsku, okrem tých, na ktoré sa vzťahujú dané zdroje. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi akciami, ktoré sa udiali v Rumunsku, za posledné desaťročie 20. storočia. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Rok 1848 bol pomenovaný aj «jaro národov», lebo od Francúzska a Talianska po Poľsko [...], revolučné sily sa pozdvihli do boja proti konzervatívnemu duchu, cudzej nadvláde, absolutizmu, za demokraciu a ústavu atď. [...].

Rumuni (Români) žijúci vo dvoch rôznych autonómnych krajinách a vo viacerých provinciách obsadených Rakúšanmi, Rusmi alebo Turkami, prakticky nemali možnosť v 1848 zorganizovať jedinu rumunskú revolúciu [...].

V Moldavsku (Moldova) revolúcia začala v marci 1848 zhromaždením v Jaši (Iași), kde bol vypracovaný aj dosť umiernený program, aby sa nevytvorila príležitosť pre zásah ruských jednotiek, ktoré čakali pri rieke Prut. Vodcami revolúcie v Moldavsku (Moldova) boli Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Alecu Russo, Alexandru Ioan Cuza a iní. Ich akcia bola na určitý čas pristavená panovníkom, mnohí z moldavských revolucionárov museli utiecť do Transylvánie (Transilvania), kde sa zúčastnili na tamojšom veľkom rumunskom zhromaždení v Blaži (Blaj), pod vplyvom ktorého v máji 1848 v Brašove (Brașov) vypracovali nový program, omnoho odvážnejší. V tomto programe moldavskí revolucionári žiadali rozdelenie pôdy sedliakom a zjednotenie Valašska (Țării Românești) a Moldavska. Iní moldavskí revolucionári, na čele s Mihailom Kogălniceanom, utiekli do Bukoviny (Bucovina) [...], kde vypracovali nový program, aj tento s revolučnými požiadavkami, ktoré by boli zmenili od základov osud Rumunov, ako zjednotenie kniežatstiev a emancipácia sedliakov.

Revolucionári z Valašska boli lepšie zorganizovaní a podarilo sa im získať moc [...]. Revolúcia začala v Islaze (Islaz) 9. júna 1848. Tuná sa vytvorila prvá vláda, ktorú tvorili Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Golescu, Christian Tell a iní a národu bola predstavená proklamácia, ktorá bola vlastne programom revolúcie. Revolucionári sa vydali smerom na Bukurešť (București), kde pod nátlakom národa panovník abdikoval (zriekol sa trónu) a moc bola prebratá dočasnou vládou [...].”

(I. A. Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte historický priestor, v ktorom sa organizovalo „veľké rumunské zhromaždenie”, uvedený v danom zdroji. **2 body**
2. Spresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte pomenovanie, ktoré dostal rok 1848 a jeden dôvod udelenia tohto pomenovania, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **6 bodov**
4. Uveďte z daného zdroja dve informácie vzťahujúce sa na udalosti vo Valašsku. **6 bodov**
5. Sformulujte na základe daného zdroja názor vzťahujúci sa na programy moldavských revolucionárov, podporte ho dvoma informáciami z daného zdroja.. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti výrok, podľa ktorého implikovanie Rumunska (România) do „východnej otázky“ ovplyvnilo vývoj rumunského štátu. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery). **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o rumunskom priestore v stredoveku, majúc na zreteli:

- spresnenie jednej lokálnej autonómie v rumunskom priestore, v 9. – 13. storočí;
- uvedenie dvoch podobností medzi lokálnymi autonómiami v rumunskom priestore, v 11. storočí – prvej polovici 13. storočia;
- predstavenie historického faktu zo 14. storočia, ktorý prispel k založeniu jedného štátu v rumunskom priestore;
- uvedenie dvoch akcií, na ktorých sa zúčastnili Rumuni v prvej polovici 15. storočia, v rámci medzinárodných vzťahov;
- sformulovanie náhľadu na implikáciu Rumunov do medzinárodných vzťahov v druhej polovici 15. storočia, podporte ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.